

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ВІСНИК БЕРЕЗЕНЬ 2013 РІК

СВЯТО 8 БЕРЕЗНЯ У ВОБФ «КАРІТАС - ВОЛИНЬ»

6 березня у приміщенні соціально-молодіжного центру ВОБФ «Карітас-Волинь» пройшов захід-привітання до Міжнародного Дня 8 Березня. Жінок, учасників проекту для жертв тоталітарних режимів вітали діти, школярі міста.

Свято проходило в залі, який був оформлений за зразком бабусиної світлиці. На дошці гарно написаний плакат «Наші бабусі», прикрашений рушниками. Всі присутні відмітили чудове оформлення кімнати соціального центру: виставка дитячих робіт "Улюблені квіти - бабусям". Під час святкування діти майстерно читали вірші, гуморески, виконували пісні, приймали

участь в різноманітних конкурсах та вікторинах. Соціальний педагог Тетяна Галицька, яка виконувала роль ведучої разом з дітьми, наголосила, що цей захід вчить поважати життєвий досвід старших членів родини, прислухатися до їхніх порад та допомагати їм. На святі присутні бабусі, учасниці проекту,

співали, розповідали про себе, грали в гру з дітьми. Діти дарували бабусям на згадку про родинне свято квіти та виготовлені своїми руками віночки. На завершення свята і в бабусь, і в дітей відбувся солодкий стіл, де учасники заходу емоційно обговорювали цікаво проведений час.

*Координатор проекту
у ВОБФ «Карітас-Волинь»
Тетяна Карпенюк, м. Нововолинськ*

»

ДНІ КОБЗАРЯ У ЛЬОВОВІ

В рамках програми Фонду EVZ члени цільової групи 3.03. 2013 відвідали камерну сцену Театру ім. М. Заньковецької, переглянули виставу «Катерина» за поемою Т. Шевченка. Це була

сучасна постановка молодого режисера Б. Ревковича, прем'єра. Тому її сприйняття старшими особами було сприйняте неоднаково, зате молодь була дуже захоплена. Це викликало жваву дискусію в фойє. Глядачі не сподівались, що п'єса поставлена у модерному стилі і не усі змогли сприйняти гру акторів і режисуру.

Однак, скільки не читаєш творів Кобзаря, завжди знаходиш щось

нове, щось таємниче, щось, що приховано за словами. Що об'єднало старших і молодших – це почуття образи за зневажену, зведену, окрадену «москалем» Катерину, яка в Шевченка символізує Україну. Враховуючи різні погляди на техніку прем'єри, домовились зібратися за чаєм разом з професором кафедри театрознавства, народним артистом України Богданом Козаком для обговорення вистави.

Зустріч з маестро Б.Козаком відбулася в приміщенні Центру «Паломник» 27.03. 2013 і збагатила присутніх новим баченням творчості Шевченка молодими талановитими акторами, новими формами сучасної режисури. Кожна зустріч з такими винятковими талантами приносить радість і збагачення для душі.

Організатори проекту «Діалог поколінь» твердо переконані, що немає кращого подарунку в Шевченківські Дні як подарувати старшому поколінню періоду Світової війни виставу улюбленого Кобзаря.

МОРАЛЬНИЙ АВТОРИТЕТ УКРАЇНИ І МОЛОДЬ

*Фрагменти свідчень
кардинала Любомира
Гузара зроблено на
Зустрічі поколінь на*

*тему «Гідність в негідних обставинах» в проекті
Фонду св. Володимира «Діалог поколінь».
Брюховичі 23 лютого 2013 р. Проект реалізується
при підтримці Федерального Фонду Німеччини
«Пам'ять, Відповідальність, Майбутнє».*

«Такий один елемент, який я би хотів згадати ще – це був побут в таборах. Він соціологічно не був добрий час – люди не знали, що з собою зробити. Це треба взяти під увагу. Але те, що нас, може, найбільше мучило, то був страх – а ну ж нас на силу повернуть до Радянського Союзу. Те, що нас усіх, хто був у тих таборах об'єднувало, то власне той страх – а ну ж, не дай Боже, американці чи англійці, які

дуже мало що розуміли про совєцьку дійсність рішати, що нас посилати, бо совєти старалися щоб нас дістати знову у руки. Казали, що то все злочинці, що то все люди, які втікали з дому, бо на них були поважні злочини, що вони боялися справедливості радянської і так далі. Ну і американці і англійці вірили тому. Що властиво остаточно переконало, то було коли в Німеччині, коли насилу певну групу людей посадили у вагони, що мали вести їх до Радянського Союзу, раптом з тих вагонів почала текти кров – люди перерізували собі жили радше чим повертатися до Радянського Союзу. І кається, що цей факт відкрив очі американцям і англійцям до великої міри. Від того часу вже перестали насилу пересилати.»

«Батько працював усе, скільки я пригадую, ще за часів перед війною, коли він повертався додому - десь коло 3 години, мати давала їсти, він пізніше трішки спочивав чи чимось займався. Коли прийшла радянська влада, мати мусіла також працювати, і вони обоє мусіли являтися на працю вже в 7 годині вранці дуже точно, бо хто спізнявся того суворо карали. Вони закінчували працю десь коло 5, скільки пригадую, але додому приходили десь пів восьмої. Чому? Бо майже кожного дня після роботи був мітинг – вони мусіли залишатися на місці праці і там відбувалися мітинги. Що там на тих мітингах бувало, одне що я пригадую, оповідали, що хтось читав якісь статті, хтось виголошував якісь доповіді, але в кожному разі, це була щоденна справа, щоденно кожний, вони всі працівники, мати працювала в педінституті, батько працював при Університеті Івана Франка.»

«Один ще момент хочу згадати з тих днів. Одного гарного дня, радше вже був вечір, мій батько повернувся з роботи білий як стіна. Його обличчя було цілковито бліде, разючо бліде. Я запитався: “Що діється?”. Ані батько ані мати нічого не сказали. Щойно пізніше, коли вже більшовицька влада перестала у Львові, мама згадала, що того дня батька кликали на допит. Що його допитували він ніколи не сказав. Взагалі, про цей момент він ніколи нам нічого не згадав.»

Що було, як було? Пригадую, що він прийшов цілком білий. Ось такі спогади з тих більшовицьких часів.

Прийшли німці, це було вже червень 41 року. Спочатку здавалося немовби, буде якась велика зміна. Багато людей сподівалося, що буде велика зміна, прийшов такий момент, я не скажу якоїсь еuforia особливої, але все ж таки якоїсь психічної-психологічної відлиги. Ще одне, пробачте, хотів би я рід згадати із самого часу коли прийшли німецькі війська до Львова. Тоді відкрили також в'язниці. І я пригадую, батьки ходили. Чому я не є певний, не знаю чому, ходили відвідати ті в'язниці і те що там було. Чи вони були в самих в'язницях чи були назовні, я не знаю. Те що люди бачили – то був один жах. Коли відступали большевицькі війська, вони в страшний спосіб винищували в'язнів, їх тортурували в різний спосіб, розпинали. То, що оповідали ті хто то бачив, я довідався значно-значно пізніше. Дітям про це ніхто не хотів говорити.

Німці прийшли, як я вже згадав в червні 41р. Це був період в 3 роки, коли дуже інакша була ситуація, але вона не була для нас дуже щаслива. Були великі надії. Ми

знаємо з листа, який митрополит Шептицький разом іншими написали до Гітлера, цей лист є справді автентичний. Вони йому закидають, і то треба подумати, яка то є відвага – Гітлерові закидати щось, те що він говорив, обіцявав то значить дати можливість нашому народові розвиватися, що він це все знехтував. Знаємо, що бажання німців було супроти нас, було використовувати нарід як свого роду, можна сказати, кріпаків, щоби годували німецьку державу».

«Були це ті роки, практично 40-і роки від початку війни другої світової до того часу, коли більшість наших людей переїхали на якесь поселення, тих десять років війни самої – жакливної війни. Різних дуже трудних обставин життя тих кого взяли до концентраційних таборів, тих кого насильно взяли на роботу, тих котрих вислали на Сибір, чи інші поселення Радянського Союзу – ті лагери помимо всіх тих жакливих переслідувань. Нарід витримав. Це показує, що якщо є справжня воля – люди стають більше життєздатними. А хто має добру духовну формацію - може і такі найгірші речі пережити і витримати у них і засвідчити тим свою людську гідність.

Але все ж таки було би мені дуже цікаво почути ваші питання, як ви - сьогоднішня молодь сприймаєте оте минуле, яке воно на вас робить вражіння, які питання перед вами ставить.»

Відгуки молоді

Марта Плішило, Львівський національний університет імені Івана Франка, Український Католицький Університет:

Ці свідчення – це жива книжка, яку ми – молодь – сьогодні могли читати. Це живий фільм, де режисеру не треба думати про кульмінаційні моменти. Кожна почута історія варта не лише книги, не лише фільму, а глибинного увіковічнення, на рівні свідомості, на рівні почуттів і емоцій. Бо свідомість визначає буття. А ці люди мені дають *волю до життя*. Тому я відчуваю перед ними відповідальність, перед кожною краплиною сльози і крові.

Наталія Коцюмбас, Львівський національний університет імені Івана Франка:

На зустрічі «Гідність в негідних обставинах» були присутні свідки страшних воєнних часів, які зберігають у пам'яті протягом всього життя всі ці гноблені моменти історії, і саме вони поділились найсокровеннішими своїми спогадами. Мені надзвичайно сильно припала до душі ця зустріч, адже ми повинні задумуватись над тим, що було колись у радянські часи і одночасно порівнювати, яка зараз ситуація відбувається в Україні. Були такі моменти, які тяжко було переосмислити, що це дійсно траплялося насправді. Адже ми молоді люди все ж таки до кінця не усвідомлюємо того, що колись дійсно було таке принизливе та роздвоєне життя. Ця зустріч мені дуже сподобалась і сильно вразила, оскільки я завжди беру близько до серця такі тяжкі моменти життя людей. Мій дідусь також неодноразово розказував і згадує ще й досі про страшні воєнні часи, які довелося йому пережити. Я завжди з трепетом слухаю ці історії, намагаюсь зрозуміти і хоч на одну секунду уявити себе у цей страшний час, але, повірте, не вдається... Не марно кажуть, щоб зрозуміти, треба побачити це на свої власні очі і пережити серцем.

Мене звати Юрій Опока. Я був учасником конференції "Гідність в негідних обставинах" і мені написали, що добре було б відгукнутися на нашу зустріч в Брюховичах, а також, що Блаженійшому Любомиру цікаво, як молодь ставиться до почутих історій. Я не буду говорити про всіх, тільки про себе.

Мої враження від почутого корисні й дещо "тривожні" в тому сенсі, що вони тривожать думки ось вже довший період часу. Я мислю про те чи зумів би сам зберегти гідність в складних умовах, як бути певним, що ти не зламаєшся, як вистояти і міцніти. А ще роздумую чи можна, чи варто готуватися до складних умов, коли, наче, нічого не загрожує. Вирішив, що незламна сила гідності будується в тому числі й на позитивних прикладах, яких, насправді, дуже багато. І я дякую за те, що Ви, п.Лесю, долучили нас до цієї акції. Буду пробувати постійно тримати ці позитивні приклади людяності в думках.

З аудіо запису відтворено 15 березня 2013 р. Святославом Туркаником

ТРАГЕДІЇ ЗРУЙНОВАНИХ ВІЙНОЮ РОДИН

21 березня 2013 р. у бібліотеці Фонду св. Володимира (Львів) відбулося чергове засідання за чаєм. Тема – спогади про війну. Цього разу нам вдалося зібрати найстарших членів нашої громади. Найцікавішими були спогади Тетяни і Зеновії Брилинських (1936 і 1930 р. н.), Юрія Грицеляна (1932 р. н.) та Ірини Фільварків (1928 р.н.)

Йшлося про початок та весь перебіг Другої Світової війни (1939)

У кожного своя доля, свої спогади.

Сім'я Юрія Грицеляка до 1939 проживала у Перемишлі. Його батько був священиком високого сану. Влада мінялася дуже часто. Советські війська – німецька окупація – знову радянська влада. Батька заарештували совети і він пропав назавжди. Переселена після війни сім'я

азнала багато бід, а Юрія, в той

час студента, заарештували після війни. Сім'я зруйнована, життя важке.

Фільварків Ірина на початок війни була підлітком. Сім'я проживала у Львові. Вона добре пам'ятає вхід радянських військ у Львів, бомбардування міста німецькими літаками. Повна зміна життя у місті. Перші враження про радянську школу та прибулих до Львова радянських вчителів з Східної України.

Сестри Зеновія і Тетяна – доньки підприємця, власника фабрики дзвонів у Львові. Вступивши у Львів, нова, радянська влада з перших днів переслідувала інтелігенцію і багатих людей. Їх батька заарештували і вбили у сумнозвісній тюрмі «на Лонцкого». Подальше життя сім'ї без батька, для матері з трьома дітьми (12, 9 і 6 років) було дуже важким.

Кожна розповідь – історія окремої сім'ї, що є часточкою історії нашого народу.

Фонд св. Володимира (Львів)

Організатор Голова Центру «Паломник» - Адріана Огорчак

Координатор проекту «Діалог поколінь» - Леся Крип'якевич

МАЦЕПЕКАРНЯ

24 марта в стенах Луганского областного благотворительного фонда «Хэсэд Нэр» прошла традиционная мацепекарня.

Больше тридцати ребят детского младшего школьного возраста учились печь мацу под руководством опытных хозяек. Они рассказали о сложных и опасных условиях, в которых пекли мацу во времена нацистских преследований, как было тяжело сохранять традиции своих предков.

Приготовление мацы – дело непростое. Ведь нужно знать законы и правила, соблюдая которые можно испечь кашерную мацу. Малыши научились замешивать тесто, раскатывать его, выпекать готовые листы мацы, узнали, откуда в ней берутся дырочки и за сколько минут нужно успеть испечь кашерную

мацу, естественно не без помощи наших хозяек старшего поколения.

Ведь маца, выпеченная своими руками, помогает каждому присоединиться к празднику Пэсах – празднику свободы и весны. Кроме важности мацы для традиций праздника, ребята и хозяйки получают огромное удовольствие от процесса приготовления, и от живого, неформального общения!

Луганський обласний благотворительний фонд "Хесед Нер"
Сытникова Наталья

ВЕСНА У НАШОМУ ДОМІ

«Місце зустрічі: діалог розпочався в березні з дивовижного Міжнародного жіночого Дня 8 Березня. Студентська молодь

Проект «Поеднання інтересів молоді та людей похилого віку», по програмі організувала концертну програму, де чоловіки привітали усіх жінок віршами, піснями та гуморесками після яких всі присутні продовжували вільну розмову за солодким столом.

У залі панувала тепла атмосфера, кожна присутня в залі жінка не залишилася без чоловічої уваги та одержала в подарунок чарівні слова та святковий настрій.

Після казкового свята молодь разом з цільовою аудиторією проекту вже традиційно продовжувала зустрічі у вигляді

«Днів спілкування». Так як скромні та непримітні на перший погляд похилі люди, але красою свого ніжного серця зачарували молодь і не перестають дивувати та надавати поради, які вкрай необхідні нам.

В свою ж чергу ми завжди надаємо руку допомоги та також навчаємо їх новітнім технологіям, яких не було за часів радянського союзу. Після таких зустрічей наше життя стає світлішим, яскравим і надійним.

Вже доброю традицією стало відвідування людей похилого віку, як у будні дні, так і у свята. Тому із

великою радістю волонтери МОГО «Творити добро» подарували теплі слова вітань іменинникам березня!

А 28 березня з нагоди відзначення 69-ої річниці визволення Миколаєва та Миколаївської області від фашистських загарбників відбулося **покладання квітів до меморіального комплексу на честь героїв-ольшанців та провели тематичний захід щодо вшанування пам'яті героїв.**

Спочатку молодь з людьми похилого віку на тематичному заході згадували жахливі події та про тих кого вже немає в живих. Минулого не повернеш, але пам'ять про мужність героїв залишиться назавжди. Де після спогадів всі вирушили до пам'ятника визволителів-ольшанців, де кожен залишив свою запалену свічку біля меморіалу.

Віта Твардовська

заступник голови МОГО "Творити добро"

0637481087

МАСЛЯНА – УКРАЇНСЬКА ТРАДИЦІЯ

Цікавий захід відбувся в останній тиждень перед Великим постом у м. Хмельницько-му за Програмою «Місце зустрічі ДІАЛОГ».

Святково прикрашена зала одного із закладів громадського харчування зібрала безліч люду, учасників проекту, членів клубу «Господарочка» територіального центру соціального обслуговування, клубу «Етикет гостинності» торгово-економічного коледжу, клубу «Дозвілля», клубу «Зустріч», який створено за проектом. **Всі зібрались для святкування Масляної, давньослов'янського свята проводів зими.**

Відповідно до обрядів відбувались й дійства. Всі обходили одне одного й просили про-щення за можливі образи. Вважалося, що саме в цей день має відбутися страшний суд, а тому годилося помиритися з тими, хто на цьому світі. Відтак, звертаючись, пропонували таку мирову:

- Прости мені, – низько вклонившись, звертались один до одного.
- Бог простить, – відказували у відповідь.
- І вдруге прости!
- Бог простить...

– І втретє прости!

– Бог простить.

Після цих діалогів всі цілувалися, а якщо й ні, то все ж вважали, що заподіяна перед цим кривда втрачала гріховну суть. У такий спосіб, за традицією, з давних давен, народна звичаєва структура сприяла полагожденню різноманітних конфліктів між людьми.

Основою обрядовою стравою дійства були вареники з сиром, які споживалися з маслом чи сметаною. Спекли також гречані млинці, заправлені смальцем, якими частували всіх присутніх.

Дівчата торгово-економічного коледжу оздоблювали так звані

«колодки» стрічками та квітками й прив'язували їх до лівої руки парубкам, як жартівлива кара за те, що вони досі нежонаті. У свою чергу хлопці пригощали дівчат солодощами — тобто купували Колодку.

Літні люди розповіли про святкування Масляної в роки їх юності 60-70 років тому і про обряди, які розповідали їм їх бабусі.

Потім співали народних пісень, й окремими групами і всі загалом, солістом яких був бувший в'язень концтабору Бухенвальд 89-річний Панас Сторожук, любитель і знавець народної пісні.

Захоплююча зустріч завершилась загальними танцями молоді з літніми людьми, які запросили до свого кола і оточили своєю увагою бувшого в'язня концтабору Дахау 86-річного Івана Шведа.

Керівник проекту

«Діалог: шлях до взаєморозуміння» В.Кухар, м. Хмельницький

ДЕНЬ ПОЕЗІЇ

30 березня 2013 р. у приміщенні Нововолинської школи № 4 відбувся навчально-виховний захід присвячений Всесвітньому дню поезії, який був організований в рамках проекту «Організація діяльності центру «Довіра» для жертв тоталітарних режимів» по програмі «Місце зустрічі: діалог».

На захід були запрошені учасники проекту, люди похилого віку та представники молодого покоління.

Свято пройшло у форматі зустрічі із поетами Волині. На захід прибули поети Олег Берман та Ярослав Гиць.

Нововолинський поет Ярослав Гиць прочитав низку своїх поезій, які викликали інтерес молодого та старшого покоління. Учасники та запрошені охоче включилися в діалог із поетом, ставлячи питання та даючи свої коментарі метафорам та образам, які виринали із віршів автора.

Волинський поет Олег Берман презентував свої вірші, після чого відбулась невелика дискусія.

Після спілкування із поетами свято продовжилось конкурсом знавців української поезії та читців. Так учасники – молодь та літні люди, зокрема Яремчук Ярослав та Пона Іван Федорович, вирішили поділитися своїми знаннями українського поетичного слова та взяли участь у вікторині, в якій потрібно було відгадати кому належить віршовані рядки та саму назву вірша. Учасники вікторини впоралися із завданнями, а читці прочитали поезії Тараса Шевченка, Лесі Українки, Івана Франка, Олександра Олеся, Володимира Сосюри, Ліни Костенко.

Активіст Віктор Петрович Яковенчук прочитав власний вірш «Маки». У другій частині поетично-музичного дійства виступили члени гуртка «Народна пісня», даруючи пісні на слова українських поетів. Молоді виконавці з Дитячо-юнацького центру також порадували присутніх українською піснею.

Захід завершився святковий столом із солодощами та чаєм. Діти та літні люди обмінялися враженнями від проведеного свята поезії.

**Соціальний працівник проекту
у ВОБФ «Карітас-Волинь»
Ірина Бойко, м. Нововолинськ**

**МЕСТО ВСТРЕЧИ НЕ
ИЗМЕНИТЬ**

Праздновать Масляницу собрались в Алчевском городском совете ветеранов в рамках программы «Место встречи – Диалог» участники проекта “Разом сивими стежками минулого” - люди, пережившие ужасы фашистских концлагерей, побывавшие в рабстве в

Германии в годы второй мировой войны, кто потерял здоровье, отдал лучшие годы молодости, тоскуя по Родине в чужой стране.

Мазур А.А.

Бывших оstarбайтеров - Мазур А.А. и Вечерову В.К., детей войны, проживающих на оккупированной территории - Лысюк В.Н., Тимофееву Ю.И., Шпоту Л.М. радушно угощали блинами и конфетами, а они за чашкой чая делились воспоминаниями о прошлом и благодарили за внимание.

Судьбы людей, прошедшие трудовое рабство во время Великой Отечественной войны, во многом схожи. И всё же у каждого она своя. Мы продолжаем публиковать воспоминания бывших жертв нацистских преследований. Бывшая оstarбайтер Анна Афанасьевна Мазур помнит, как, выполняя трудовую повинность в чужой стране, жила надеждой, что рано или поздно испытания, выпавшие на долю таких, как она, узников, закончатся и через всю освобожденную от врага территорию проляжет дорога домой.

Аня и с ней еще 10 девушек попали на подворье богатого помещика в Австрии. Жили в стойле с коровами, где им выделили тёмный угол, не приспособленный для нормальной жизни. Девушек привезли полураздетыми, как говорится, в чем, стояли. Выдали по две пары деревянных колодок и по одному костюмчику, в котором ходили и зимой и летом. Никого не заботила судьба невольниц, относились к ним хуже, чем к животным.

«Мы выращивали овощи,- вспоминает Анна Афанасьевна. Сеяли, пололи, убирали урожай, работали от темна до темна. Над нами надзирал мадьяр, у которого был лютый нрав. Всех, кто не справлялся с высокими темпами работы, беспощадно избивал. Кормили нас хуже некуда. Все мечтали о том, что настанет время, когда нас освободят, наедемся досыта. Жизнь в неволе сегодня видится кошмаром, кажется, что пережить такие испытания вряд ли было бы возможно во второй раз. Однажды ночью, - продолжает Анна Афанасьевна,- к нам в окошко кто-то постучал. Это были уже наши разведчики. Они сообщили, что всех работников собираются уничтожить, и предложили бежать. Мы взяли лопаты, мотыги и ночью в поле выкопали себе ямки, в которых просидели несколько дней. Всё это время были голодные, было очень холодно – начало весны. Но гонимые страхом за свою жизнь, мы терпеливо сносили все испытания. Очень хотелось жить и вернуться домой».

Прошло много лет, жизнь Анны Афанасьевны сложилась удачно, она вернулась в родной Алчевск, здесь прошли лучшие годы. На следующий год ей

исполнится девяносто. Анна Афанасьевна частый гость в совете ветеранов и сейчас, уже по прошествии многих лет, с горечью вспоминает годы лишений на чужбине. Но считает, что это её судьба, испытавшая на выносливость, и благодарит Бога, что дал ей силы всё пережить достойно и выжить в невыносимых условиях.

**Руководитель проекта, председатель
совета Алчевской городской организации
ветеранов Украины Н.В.Горбенко**

Я ЛЮБЛЮ ТЕБЕ ЖИТТЯ

З приходом весни члени гуртка «Джерело життя», який діє в рамках проекту «І осінь життя буває золотою» зібралися на незвичайний захід - справжнє свято «Я люблю

тебе життя». Чоловіки, які відвідують гурток, потурбувалися про те, щоб свято було чудовим. Першим з вітальним словом на адресу жінок виступив найстаріший представник сильної статі, людина, яка пережила на своєму віці і голод і тяготи війни, художник Шаповал І.Г.

В цей день звучали вірші, присвячені весні та кохання, гумористичні твори, а ще чудові романси у виконанні молодого виконавця Обуховського Миколи. А ще були квіти, які дарували чоловіки жінкам. Потім за чашкою чаю співали пісень, згадували пережиті роки, спілкувалися.

Для кожного учасника гуртка це засідання принесло натхнення і залишило теплі приємні спогади в душі.

Наступне березневе засідання було присвячене домашньому господарюванню. Сивоволосі ентузіасти, незважаючи на вік, цього дня ділилися досвідом по вирощуванню городніх та садових культур. Бо не можуть сидіти без діла люди старшого покоління. Їм хочеться вирощеним порадувати дітей, а особливо онуків. А для того, щоб врожай був вдалий знайомилися з органічним землеробством, рекомендаціями досвідчених городників, використовуючи Інтернет – ресурс, а також передавали власний досвід.

**О.М.Андоленко, керівник проекту «І осінь життя буває золотою»,
м. Охтирка, Сумської області**

ДИАЛОГ СОСТОЯЛСЯ

В Ялте 6 марта 2013 г. волонтерами Ялтинского подразделения Крымского отделения Всеукраинской благотворительной организации «Турбота про літніх в Україні» в рамках проекта «Место встречи – диалог» была организована встреча жертв нацистских преследований с воспитанниками изостудии «Живопись» Ялтинского городского центра детского и юношеского творчества.

В ходе встречи руководитель студии Цветкова Вера Ивановна рассказала об истории создания студии, ее творческой деятельности и успехах студийцев.

Вера Ивановна руководит студией более 15 лет и учит своих воспитанников мечтать и фантазировать, но не обходит стороной и правду жизни.

В гости к молодым талантливым художникам пришли члены городской общественной организации «Жертв нацистских преследований». Они напомнили о тяжёлых днях страны в годы Великой отечественной войны и своей биографии. Проникновенные выступления - воспоминания со слезами на глазах Лобко И. Н. (малолетний узник), волонтера Войтенко А И. не оставили детей равнодушными.

Волонтер Шахматова Н. А. представила работы художника – профессионала Буканова Г. С. – члена семьи репрессированных.

Дети слушали очень внимательно и заинтересованно, и получили домашнее задание на 2 недели: переосмыслить услышанное и изобразить по полученным впечатлениям представление о войне и мире.

20 марта работы были собраны. Вот что получилось.

Подобная встреча прошла в марте и в художественном отделении Ялтинской школы искусств (преподаватель Перетяцько Г. И.).

На встречу пришли дети войны, проживающие в г. Ялта во время оккупации: Репкина Т. И., Кусиди З. П. и Токова З. А.. С воспоминаниями об этих днях выступила руководитель общественной организации «Дети войны» - Репкина Т. И.. Более 300 человек этой организации являются свидетелями тех страшных дней, когда в 18 декабря 1943 года в Журавлевой балке были расстреляны более 2000 жителей г. Ялта.

Уникальную коллекцию работ прикладного (ювелирного искусства) представил детям заслуженный художник АРК Якубук П, Г. – инвалид войны, получивший ранение в пятилетнем возрасте на территории оккупированной Белоруссии.

Городская выставка «Война глазами детей» была организована в библиотеке им. А. П. Чехова. В жюри конкурса приняли участие художники – профессионалы

из числа жертв нацистских преследований Буканов Г. С., Якубук П. Г.,
руководитель Ялтинского подразделения ВБО ТЛЮ Юркова Т. С.

*Крымское отделение ВБО «Турбота про літніх в Україні»
Єлизавета Чудна*

**САМАЯ ЮНАЯ
ПОДПОЛЬЩИЦА –
УНИЦА ЖИВЕТ В
ОДЕССЕ**

В ходе работы по восстановлению истории и судеб жертв нацистских преследований поисковая секция Причерноморского клуба «Память», созданного при поддержке немецкого Фонда "Память ответственность и будущее", находят все больше

удивительных людей. История же 4-6-ти летней подпольщицы и тюремной узницы, Волкотруб Аллы Федоровны поразила до глубины сердца. Мы много раз навещали Аллу Федоровну дома, болезни ограничили ее передвижения пределами квартиры, но и это не сломило бывшую малолетнюю подпольщицу-узницу – она остается активным, жизнерадостным и приветливым человеком. Историей ее исключительно удивительной жизни мы хотим поделиться, публикуя фрагменты ее воспоминания, написанные по нашей просьбе.

Шестилетняя подпольщица Аллочка.

Поисковики клуба «Пам'ять» в гостях у А.Ф. Волкотруб.

«В 1941 году, когда началась война, мне было всего 4 года, — вспоминает Алла Федоровна. — Но я отчетливо помню и первый ее день, и все ужасы, которые пришлось пережить в годы гитлеровской оккупации. Мой отец Федор Волкотруб ушел на фронт, а мы с мамой сели в эшелон, увозивший беженцев на восток. По дороге попали под бомбежку. Чудом остались целы три вагона, в одном из которых мы и ехали. Мы пешком добрались до города Проскурова (ныне Хмельницкий) и поселились в доме на окраине. Часто мимо нашего дома евреев гнали в гетто, а вдоль дороги стояли стеной густые кусты сирени. Мама пряталась за этими кустами и следила за проходящей мимо колонной. Обычно конвоиры шли впереди и позади людей. Улучив момент, мама хватала за руку кого-нибудь из проходивших, в основном, молодых, и быстро прятала их за кусты. Оттуда незаметно пробиралась в дом, где укладывала беглеца на сетку кровати и прикрывала сверху матрасом, поверх которого клала меня. Когда немцы заходили в поисках «юде», она разводила руками: «Какие еще евреи? Вот у меня ребенок болеет». Мое раскрасневшееся от страха лицо, с крупными каплями пота на лбу ясно показывало, что это правда. Немцы, панически боявшиеся тифа, спешно ретировались.

Вскоре к опасной подпольной работе присоединился и отец, вырвавшийся из окружения. В нашем доме хранилось оружие, добытое подпольщиками для партизан, а также изготавливались документы для беглецов. Я как могла, помогала маме переправлять оружие партизанам. Зимой его укладывали в санки, а сверху для маскировки сажали меня, и таким образом ехали к реке «на прогулку».

Однажды в ночь на 1 ноября в окно постучали. Это была наша знакомая Аня Фрейдзон. Она бежала из гетто, прихватив с собой еще 10 узников. Вначале Мария растерялась. Но, взяв себя в руки, уложила Аню обычным проверенным способом под матрац - Аллочка сверху, остальных спрятала в подвале. Всем были сделаны документы, и люди понемногу расползлись по оккупированной территории. Аню отправили в Жмеринку.

Когда же по доносу к нам нагрянули гестаповцы, я одна находилась дома. Несмотря на детский возраст, меня схватили и увезли в тюрьму. Это случилось в апреле 1943 года, ровно за две недели до того, как мне исполнилось 6 лет. Арестовали отца, а мама успела скрыться. Чтобы меня разговорить, заставляли смотреть, как в тюремном дворе пытали девушек-подпольщиц, привязывали их к столбу, резали, кололи, жгли каленым железом, травили сворой собак. Почти каждый день меня фашисты выводили в город и требовали звать маму. За ее голову давали 25 тысяч марок, но она в это время была в партизанском отряде в лесу и боролась. После месяца пыток расстреляли отца. Меня продержали в тюрьме три месяца и выпустили как приманку для мамы. Я побрела к дяде и осталась у него. Немцы не раз наведывались туда, выспрашивали, где мать. Но я отвечала: «Отец расстрелян, мать умерла, я сирота». Только весной 1944 года мама, после освобождения Проскурова смогла со мной встретиться. Мы не виделись больше года и я ее даже сразу не узнала. Когда она подошла поближе я увидела родные черты и с криком «Мама это ты?» бросилась к ней».

Уже после смерти мамы Аллы Федоровны в 1993 году, Марии Гловацкой посмертно было присуждено звание Праведницы Мира, а ее дочери Алле вручены Почетная грамота и медаль. Ее имя увековечено на Аллее Праведников при музее Яд-Вашем в Иерусалиме и в родной Одессе – в Прохоровском сквере на памятной стеле и в виде березки, высаженной в ее честью.

Участники поисковой секции Причерноморского клуба «Память» у памятной стелы с именем Праведника Мира Гловацкой Марии и березки, высаженной в ее честь. г.

Одесса Прохоровский сквер.

Поисковики нашего клуба предложили посетить мемориал в Прохоровском сквере, а затем рассказать Алле Федоровне как растет березка, высаженная в честь

ее мамы. Что в скором времени и было сделано. Юные поисковики с трепетом в душе набирали на компьютере рукописные странички воспоминаний шестилетней подпольщицы. Потом их красиво оформили, дополнили фотографиями из Мемориала Прохоровского сквера и вручили Алле Федоровне. Она очень обрадовалась такому дорогому для не подарку, ведь состояние здоровья ей уже не позволяет лично посетить мемориал.

В дальнейших планах работы поисковой секции Причерноморского клуба «Память» по историческому исследованию этой удивительной истории - налаживание контактов и обмен материалами с мемориальным музеем проскуровских подпольщиков, который создан в доме, где жила семья подпольщиков Волкотруб – Гловацких в г. Хмельницкий на ул. на Шевченко, 3.

***Координатор поисковой секции
Причерноморского клуба «Память»
Наталья Озерская.***

**ПОВІКИ БУДЬ,
ПОВІКИ СЛАСЯ,
ЖІНКО!!!**

Воістину небесна і земна,
Заквічана і терном, і барвінком,
Свята і грішна, рідна, чарівна,
Повіки будь, повіки слався, жінко!

Гостинна кумната благодійної організації «Нащадки Аратти» селища Макошино зустрічала в своїх стінах різних гостей. В березневий день жіночого свята вона зустріла особливих, яких не можливо зрупувати ні за професією, ні за віком, ні за соціальним статусом. Їх можна поєднати тільки за суттю їх життєвого буття і назвою таким величним словом «Жінка».

Жінки різного віку, різних професій зібрались на святкове засідання «Клубу спілкування поколінь «Осінь життя». Данному заходу передувала клопіка робота з молодими волонтерами та дітьми з підопічних сімей. Готувались подарунки для гостей руками учасників дитячого гуртка «Умілі руки», готувалась святкова концертна програма, прикрашалась сама кімната. Вишиті рушники, квіти надали урочистості і святковості.

Зрозуміти душу жінки, розкрити таємницю її жіночності, прожити з нею її долю – мета зустрічі юних молодих з жінками похилого віку.

Вітання учасників проекту, волонтерів, дітей змішались з щемливими спогадами тих, кого запросили. Тепла атмосфера прийому спонукала стареньких на відвертість: згадувались і радість прожитого життя і біль. Саповська Катерина Михайлівна, маленька, зігнута до землі бабуся, яка має за своїма плечима 86 років, розповідаючи про свою нелегку жіночу долю в роки колективізму, почала чітко і виразно декламувати: «Да разве об этом расскажешь – в какие ты годы жила». І затамувавши подих, слухала її молодь. А коли діти виконали пісню Б. Олійника «Посіяла людям літа свої, літечка житом...» сльози були в очах і старих і молодих. І кожен думав про своє. Не лише теплі слова, а й запашний чай, солодощі зігрили душі запрошених. Низку українських жартівливих пісень подарував їм

фольклорний ансамбль «Надвечір'я». Згадали пісні про маму, співали «Чорнобривці», «Пісню про рушник». І відчувалась, що розгладжуються зморшки життєвих труднощів не тільки на обличчях стареньких, а й в їхніх душах.

Вдячні, вони покидали світлицю. Коли вже почало сутініти. Зважаючи на їх вік, всіх доставили до домівок на транспорті та в супроводі. Не залишені увагою були і ті жінки, які не мали змоги побути на святі, для яких шлях через власну кімнату дуже довгий і неподоланий. Молоді волонтери відвідали їх вдома, привітали і вручили подарунки.

А допоміг створити святковий настрій поважним жителям смт Макошино та хуторів Задесення Остапівка, Котичка та Рожківка німецький фонд «Пам'ять, Відповідальність, Майбутнє».

БО «Нащадки Аратти» селища Макошино
Керівник клубу Бутко Олена Олександрівна

Організатор програми:
Всеукраїнська благодійна організація
«Турбота про літніх в Україні»
Адреса: 02100, Київ, Бажова, 2, 23
Веб-сайт: www.tlu.org.ua

Видання здійснюється в рамках програми
«Місце зустрічі – Діалог» за фінансування
Фонду «Пам'ять, відповідальність і майбутнє»
(Німеччина)

Веб-сайт: www.stiftung-evz.de,
<http://www.mestovstrechi.info/ua/>

Виконавець випуску:
МОГО «Творити добро»
Адреса: Миколаївська обл.,
м. Миколаїв, вул., Паризької комуни, 9,
54020